

2. Krav om miljømærker i kommunens indkøb og udbud (2017-0188408)

Bilag

[Bilag 1 - Kategorisering af indkøbsområder ud fra miljømærkerne Svanen og EU-Blomsten](#)

[Bilag 2 - Om miljømærkerne Svanen og EU-Blomsten](#)

[Bilag 3 - Miljø- og klimakrav i Københavns Kommune](#)

Der skal tages stilling til et forslag om, at kommunens indkøb på en række områder skal leve op til miljømærkerne Svanen og EU-Blomsten eller andre tilsvarende miljømærker.

Sagsfremstilling

Indstilling

Økonomiforvaltningen indstiller, at Økonomiudvalget over for Borgerrepræsentationen anbefaler,

1. at det godkendes, Københavns Kommune fra den 1. august 2017 stiller krav om relevant type 1-miljømærke, bl.a. Svanen og EU-Blomsten inden for indkøbskategori 1, (jf. bilag 1),
2. at det godkendes, at Københavns Kommune fra den 1. august 2017 stiller krav om, at en andel af produkterne inden for indkøbskategori 2 skal have relevant type 1-miljømærke, bl.a. Svanen og EU-Blomsten, (jf. bilag 1),
3. at det godkendes, at Københavns Kommune fremmer en indkøbsadfærd, således at kommunen på eksisterende kontrakter, herunder SKI-aftaler (Staten og Kommunernes Indkøbsservice), i videst muligt omfang indkøber miljømærkede produkter,
4. at det godkendes, at medlemsforslaget fra Socialistisk Folkeparti (SF) af 15. december 2016 hermed er håndteret.

Problemstilling

Borgerrepræsentationen behandlede den 15. december 2016 et medlemsforslag fra Socialistisk Folkeparti (SF) om krav om miljømærker, der lyder:

1. at Borgerrepræsentationen pålægger Økonomiforvaltningen at udarbejde forslag til politisk behandling om, hvordan det indarbejdes i Københavns Kommunes indkøbspolitik, at kommunens indkøbsaftaler og udbud skal leve op til miljømærkerne Svanemærket og/eller EU-blomsten,
2. at forslaget fremlægges til politisk behandling inden udgangen af april 2017.

På mødet fremsatte Det Konservative Folkeparti ændringsforslag om at tilføje følgende til 1. at -punkt:

”At forslaget også skal omfatte andre miljømærker, fx det danske Økologimærke og det tyske Die Blauen Engel”.

Borgerrepræsentationen henviste medlemsforslaget med ændringsforslaget til behandling i Økonomiudvalget med inddragelse af relevante forvaltninger.

Økonomiforvaltningen (ØKF) har nedsat en arbejdsgruppe med Teknik- og Miljøforvaltningen (TMF). Hertil har ØKF foretaget høring af forvaltningerne.

Løsning

Brug af miljømærker i dag

Københavns Kommune stiller allerede i dag en række obligatoriske og frivillige krav inden for et antal indkøbskategorier om efterlevelse af kriterierne for miljømærkerne Svanen og EU-blomsten. Disse krav er løbende vedtaget af BR samt i Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb (POGI). Københavns Kommunes miljøkrav fremgår af TMFs oversigt over obligatoriske og frivillige miljø- og klimakrav, der fungerer som et operativt værktøj under kommunens indkøbspolitik (se bilag 3).

I medlemsforslaget henviser SF til Høje Taastrup Kommunes arbejde på området. I Høje Taastrup Kommunes indkøbspolitik fremgår en række specifikke miljøkrav, der svarer til Københavns Kommunes nuværende obligatoriske krav gennem samarbejdet i POGI, bl.a. krav om efterlevelse af kriterierne for Svanen og EU-blomsten på indkøbskategorierne universal- og sanitetsrengøringsmidler samt bleer. Derudover har Høje Taastrup Kommune udformet en række hensigtsklæringer, hvormed det tilstræbes at lægge vægt på, at der skal indgå en miljøvurdering. Her har Københavns Kommune obligatoriske krav bl.a. ud fra de nationale anbefalinger for energiforbrugende varer og Miljøstyrelsens liste over uønskede indholdsstoffer.

De udbudsretlige rammer

Kommunen har som led i et udbud mulighed for at kræve, at et indkøb er forsynet med et bestemt mærke som dokumentation for specifikke egenskaber, såfremt visse betingelser er opfyldte. Blandt de væsentligste betingelser er, at mærket er egnet til at definere de krav til miljø, som kommunen ønsker, at kravene til mærket er fastsat på grundlag af objektive verificerbare og ikke diskriminerende kriterier, samt er tilgængeligt for alle potentielle tilbudsgivere.

Såfremt Københavns Kommune kræver et miljømærke som dokumentation for specifikke egenskaber, har kommunen pligt til at acceptere alle miljømærker, som opfylder tilsvarende mærkekrav, eller anden passende dokumentation for opfyldelse af kravene til det pågældende mærke. Det betyder, at kommunen ved anvendelse af specifikke mærkekrav i sine udbud er forpligtet til at godtage andre lignende mærker eller øvrig verificeret dokumentation for efterlevelse af de krav, som følger af det specifikke miljømærke. At dokumentationen skal være "passende" betyder, at kommunen uden et forholdsvist stort ressourceforbrug kan konstatere, at kravene er opfyldte.

Køb af miljømærkede produkter i Københavns Kommune

Miljømærkerne Svanen og EU-Blomsten lever begge op til udbudslovens betingelser og kan således stilles som mindstekrav i udbud, hvor det er konkret egnet i forhold til indkøbets karakter.

Svanen og EU-Blomsten findes inden for ca. 40 produktgrupper, som er relevante for de indkøbsområder, hvor Københavns Kommune gennemfører udbud. Arbejdsgruppen har gennemgået de relevante indkøbsområder, hvor der i dag kan opnås miljømærker. Det bemærkes, at der ikke eksisterer miljømærker på alle de indkøbsområder som kommunen har fælles indkøbsaftaler på.

På baggrund af det stillede ændringsforslag har arbejdsgruppen desuden vurderet, hvorvidt andre miljømærker er relevante for kommunens indkøb.

Henset til bredest mulig dækning af miljøkrav i kommunens indkøb anbefales det, at kommunen i egnede udbud i tillæg til EU-blomsten og Svanen stiller krav om miljømærker inden for type 1, som er en international standard, jf. bilag 2. Foruden EU-Blomsten og Svanen, er Die Blauen Engel og Bra Miljöval type 1-miljømærker.

Arbejdsgruppen har foretaget en kategorisering af Svanens og EU-Blomstens indkøbsområder baseret på, hvor mange produkter/licenshavere på markedet, der har eller kan leve op til Svanen og EU-Blomsten (jf. bilag 1). Arbejdsgruppen har herefter vurderet i hvilke kategorier, det vil være egnet at stille krav, enten som mindstekrav eller som del af vurderingen af tilbud. Kategoriseringen er inddelt fra 1 til 5, afhængigt af, hvor udbredt miljømærket er indenfor indkøbsområdet.

Oversigten er dynamisk og de enkelte varekategorier vil skifte kategori i takt med at markedet udvikler sig for de enkelte indkøbsområder.

For så vidt angår kategori 1, indstilles det, at der i forbindelse med indkøb af disse produkter stilles krav om miljømærkerne Svanen/EU-Blomsten eller efterlevelse heraf. Disse produkter er bl.a. børnebleer, rengøringsmidler og produkter til personlig pleje. På størstedelen af indkøbsområderne i denne kategori stiller kommunen i forvejen krav om efterlevelse af miljømærker. Med indstillingen vil der ske en ensartet anvendelse af miljømærker i udbud samt en udvidelse af anvendelsen af miljømærker i forhold til de produkter i kategori 1, som kommunen indkøber i dag.

For så vidt angår kategori 2 indstilles det, at der i forbindelse med indkøb af disse produkter stilles krav om, at en andel af produkterne har eller efterlever miljømærkerne Svanen/EU-Blomsten. Disse produkter er bl.a. bomuldsbeklædning og fødevareremballage. Yderligere kan miljømærker indgå som et af flere tildelingskriterier for at fremme, at der tilbydes produkter, der lever op til mærkekravene. Dette bør ske ud fra en konkret vurdering i forhold til det pågældende indkøbsområde og udbuddet i øvrigt. Ved indkøb af disse produkter vil der blive foretaget en markedsafdækning og vurdering af, om der er tilstrækkeligt med leverandører med miljømærker på det relevante marked, således at kommunen i tildelingen kan sikre en effektiv konkurrence, både i forhold til pris og muligheden for at få tilbudt produkter med miljømærker.

For så vidt angår kategori 3 og 4 konkluderer arbejdsgruppen på nuværende tidspunkt, at det aktuelle marked ikke er tilstrækkeligt modent, og at det dermed ikke er praktisk muligt eller relevant, at der stilles krav om EU-Blomsten og Svanen. Det anbefales derfor, at der ikke stilles krav om at have eller efterleve miljømærkerne Svanen/EU-Blomsten inden for de i bilaget angivne indkøbsområder, da der her alene er få eller ingen licenshavere/produkter med miljømærker. Arbejdsgruppen vurderer, at mindstekrav om efterlevelse af miljømærker i disse kategorier kan hindre kommunen i at indkøbe nødvendige produkter samt hindre kommunens adgang til et fornuftigt sortiment. Disse produkter er bl.a. hobbyartikler, sko og andet fodtøj samt møbler og inventar.

For så vidt angår kategori 5 er der tale om produkter, hvor der ikke findes miljømærker. Kommunen kan derfor ikke stille krav om miljømærker ved denne kategori.

Det bemærkes, at kommunen indenfor alle kategorier og inden en udbudsforretning vil foretage en markedsundersøgelse/-dialog med henblik på afdækning af de muligheder, som det relevante marked aktuelt giver, således at kommunen opnår viden om, hvorvidt kommunen med rimelighed kan stille krav til miljømærker.

Bygge- og anlægsområdet

Særligt vedrørende bygge- og anlægsområdet følger kommunen i forvejen en række krav til miljømærker, jf. bilag 1. Arbejdsgruppen vurderer således ikke, at det er relevant med yderligere krav.

Fremadrettet proces for indkøb og udbud af miljømærkede produkter

Indkøb på nuværende aftaler herunder SKI

Med denne indstilling skærpes Københavns Kommunes krav til indkøb af miljømærkede produkter. Det betyder blandt andet, at kommunen fremadrettet for kategori 1 produkterne kun vil købe varer på SKI-aftalen, som lever op til Svanen/EU-Blomsten eller tilsvarende miljømærkning.

Som en del af udrulningen og implementeringen af netbutikken i Kvantum sikres det, at der i kommunens indkøbsløsning kun kan købes produkter, der efterlever indstillingens krav om miljømærker. I indkøbsløsningen vil det blive tydeligt angivet, om et produkt lever op til Svanen/EU-Blomsten eller tilsvarende miljømærkning. For produkter i kategori 1 betyder det, at der i indkøbsløsningen kun vil fremgå varer med Svanen/EU-blomsten eller tilsvarende mærkning. For produkter i kategori 2 betyder det, at der som udgangspunkt kun vil fremgå varer med Svanen/EU-blomsten eller tilsvarende mærkning. Såfremt

kommunen har et konkret behov for en vare, som ikke kan opfyldes med miljømærkede varer, vil disse varer fremgå i indkøbsløsningen.

Nye udbud

Svanen/EU-Blomsten eller tilsvarende miljømærkning vil blive et parameter i alle Københavns Kommunes kommende udbud for produkter i kategori 1 og 2. Det betyder, at indstillingens krav til miljømærkning vil være fuldt indfaset, når de nuværende produkter uden miljømærke, har været i udbud næste gang.

Fødevarer og økologi

I behandlingen af medlemsforslaget fremsatte Det Konservative Folkeparti et ændringsforslag om at medtage det Danske Økologimærke. Københavns Kommune arbejder i forvejen aktivt med økologi på fødevarerområdet, og kommunens kontrakter lever op til at sikre 90 % økologi. Det vurderes derfor ikke at være relevant at stille krav om et konkret mærke. Fødevarerområdet er ikke omfattet af 1. og 2. af-punkt, idet det danske Økologimærke er et fødevareremærke, og ikke et miljømærke.

Indkøbspolitik

ØKF vurderer, at Borgerrepræsentationen (BR) kan træffe beslutning uden at ændre i den eksisterende indkøbspolitik (gældende fra 2014-2018). I indkøbspolitikken henvises der til TMFs oversigt over obligatoriske og frivillige miljø- og klimakrav, der opdateres løbende i forbindelse med ny lovgivning og beslutninger i BR.

Økonomi

For producenterne er der en beskedent omkostning forbundet med at opnå miljømærkning, hvis varerne lever op til miljøkravene. Virksomheder, der ikke har licens til Svanen og/eller EU Blomsten, betaler et ansøgningsgebyr til Miljømærkning Danmark, som for begge mærker er på ca. 15.000 kr. Dette er en engangsudgift. Virksomheder, der har licens til Svanen og/eller EU Blomsten, betaler herefter et omsætningsgebyr til Miljømærkning Danmark, som i gennemsnit er på 0,14 % for Svanemærket og 0,15 % for Blomsten. Denne udgift vil alt andet lige blive overført til indkøberne.

For produkter i kategori 1 (jf. bilag 1) har Københavns Kommune i dag allerede i høj grad krav om, at der skal købes miljømærkede produkter, desuden er udbredelsen af miljømærker på markedet så stor, at der ikke forventes en egentlig merudgift i forbindelse med krav om miljømærke. For de øvrige varer uden miljømærke, som Københavns Kommune skal udskifte med miljømærkede alternativer, forventes der en begrænset merudgift. Når kravet til miljømærke bliver et konkurrenceparameter i de kommende udbud, forventes det, at varer med miljømærke, som ikke tidligere har været konkurrenceudsat, vil blive billigere. Eventuelle merudgifter som følge af indstillingen skal håndteres inden for valtningsrammer.

Videre proces

Såfremt medlemsforslaget godkendes, vil ØKF i samarbejde med TMF sikre implementeringen af kravene i forhold til kategorierne 1-4, jf. bilag 1. Så der fra 1. august 2017 i videst muligt omfang stilles krav om efterlevelse af Svanen/EU-blomsten, eller tilsvarende miljømærkning, i kommunens egne udbud og ved indkøb på SKI-aftaler.

TMF og ØKF vil løbende revidere kategoriseringen af indkøbskategorier i takt med, at der kan stilles krav om miljømærker på flere indkøbsområder. I forlængelse heraf opdateres TMFs oversigt over obligatoriske og frivillige miljø- og klimakrav, som udbud i Københavns Kommune er underlagt (jf. bilag 3).

Peter Stensgaard Mørch

/Mads Grønvall

Beslutning

Dagsordenspunkt 2: Krav om miljømærker i kommunens indkøb og udbud (2017-0188408)

Økonomiudvalgets beslutning i mødet den 23. maj 2017

Enhedslisten, Radikale Venstre og SF fremsatte følgende ændringsforslag (ÆF 1) til erstatning af indstillingens 3. at-punkt, således at formuleringen ændres fra:

”at det godkendes, at Københavns Kommune fremmer en indkøbsadfærd, således at kommunen på eksisterende kontrakter, herunder SKI-aftaler (Staten og Kommunernes Indkøbsservice), i videst muligt omfang indkøber miljømærkede produkter,”

til:

”At Københavns Kommune fra den 1. januar 2018 stiller som forudsætning for tilslutning til SKI's rammeaftaler, at rammeaftalerne sikrer, at produkterne er miljømærket med Svanen eller EU-Blomsten eller tilsvarende miljømærker som efterlever samme krav.”

Enhedslisten, Radikale Venstre og SF fremsatte følgende ændringsforslag (ÆF 2) til et nyt 5. at-punkt:

”At Københavns Kommune ved udbud af kategori 2, 3 og 4 produkter skal fremme markedet for flere miljømærkede produkter ved at bruge tildelingskriterier og dermed gøre miljømærker til en del af konkurrencen om at vinde opgaver for Københavns Kommune.”

Enhedslisten, Radikale Venstre og SF fremsatte følgende ændringsforslag (ÆF 3) til et nyt 6. at-punkt:

”At når der anvendes tildelingskriterier for miljømærker i.f.t. til økonomi, så skal miljømærker vægte 20-40 %. Når der anvendes tildelingskriterier i.f.t. både økonomi og andre kriterier som kvalitet, service m.v. så skal miljømærker vægte 10-30 % (gælde kategori 2, 3 og 4).”

Enhedslisten, Radikale Venstre og SF fremsatte følgende ændringsforslag (ÆF 4) til et nyt 7. at-punkt:

”At produkter og tjenesteydelser skal have miljømærket Svanen eller Blomsten og ikke blot leve op til kriterierne eller efterleve dem.”

Et samlet Økonomiudvalg besluttede at tilbagesende indstillingen til Økonomiforvaltningen, med henblik på belysning af de af Enhedslisten, Radikale Venstre og SF fremsatte ændringsforslag samt konsekvenserne heraf.